

Naturskyddsföreningen
Nacka

Boo Miljö- och Naturvänner

Saltsjö-Boo 12.11 2018

Nacka kommun
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden
Planenheten KFKS 2016/911
131 81 Nacka

Yttrande över samrådsförslag för Detaljplan för Dalkarlsängen södra, del av fastigheterna Bo 1:608 m.fl. i Boo, Nacka kommun.

Boo Miljö- och Naturvänner och Naturskyddsföreningen i Nacka vill framföra följande synpunkter efter att ha tagit del av samrådshandlingarna för Detaljplan för Dalkarlsängen södra, del av fastigheterna Bo 1:608 m.fl. i Boo.

Sammanfattande synpunkter

- exploatera inte utan bevara hela planområdets befintliga skogs- och våtmarker
- gör Bootippen till ny park
- välj annan metod för hantering av Bootippens föroreningar
- välj annan sträckning av Dalvägen
- låt Boo kretsloppscentral ligga kvar på redan ianspråktagen mark

Föreningarna avstyrker den förslagna detaljplanen.

Planförslaget skenbart grönt

Vid första anblicken kan planförslaget tyckas mycket ”grönt”, i synnerhet i jämförelse med programmet från mars 2011 för sydöstra Boo, där i princip hela planområdets skogsmarker och våtmarker utom bergsryggen i söder skulle försvinna för att ge plats för verksamhetsområden och skola/förskola/idrott. Bootippen föreslogs sanerad för att också den marken skulle kunna användas för byggande av verksamheter, arbetsplatser och service.

Vid närmare läsning visar det sig, att det nu aktuella planförslaget trots den gröna färgen på planen i princip innebär samma sak som i programmet. Bergsryggen i söder bevaras, men övriga skogsområden som klassats som nyckelbiotop försvinner, de föreslås bebyggas, nu för både bostäder, skola/förskola/idrottshall och verksamheter. Våtmarkerna försvinner.

Bootippen kommer i planförslaget inte att bebyggas, vilket kan synas bra, men visar sig bli en stor hög gräsklädd toppig kulle, utan plana ytor för vistelse och lek och utan möjlighet att formas till en ny intressant park. Bootippens förorenade massor hanteras genom så kallad sluttäckning, en metod som innebär att samtliga massor ligger kvar, men schaktas om så att slänterna blir flackare. Två meter höga, nya och rena jordmassor påförs, därefter tillåts ingen busk- eller trädvegetation att växa på deponin.

Våtmarkernas sumpskog runt om Bootippen försvinner för byggande av nya dagvattendammar med långa tryckbankar för att hindra massorna från deponin att flyta ut och för att ta hand om de föroreningar som läcker ut från deponin samt bidra till att ta hand om dagvattnet i sydöstra Boo. Genom stora delar av våtmarksområdena byggs också den nya sträckningen av Dalvägen, en huvudgata med utrymme för busstrafik, busshållplatser, cykelbana och gångbana med reserverat markutrymme på cirka 20 meters bredd.

Med andra ord försvinner befintliga skogsområden klassade som nyckelbiotop med rödlistade arter, som utgör viktiga gröna samband med angränsande naturområden. Likaså försvinner befintliga våtmarker som utgör lekområden för artskyddade groddjur. Dessutom tillvaratas inte möjligheten att tillskapa en ny park av Bootippen med såväl rekreativa som biologiska kvaliteter.

Samtidigt godkänns exploatering av naturmark i andra detaljplaner och i Orminge centrum förslås utfyllnad av cirka 5 900 m² sumpskog vid Sarvträsk. Vi anser inte att vi har råd att avstå mer naturmark och förlora mer i biologisk mångfald.

Två stora frågor är av central och avgörande betydelse för hela planområdets utformning - valet av metod för hantering av Bootippens förorenade massor och ställningstagandet till befintliga skogsområden och våtmarker.

Hur ser alternativen till beslut om sluttäckning av Bootippen ut?

I Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott (KSSU) beslutades 14 juni 2016 vilken metod som skulle användas för hantering av Bootippens förorenade massor. Tre kostnadsberäknade alternativ presenterades summariskt.

Alternativ A. Sanering av tippen och omkringliggande område för att möjliggöra verksamheter, Alternativ B. Sluttäckning av tippen som blir ett rekreativsområde och Alternativ C. Sanering av tippen och omkringliggande område för att möjliggöra bollplaner.

Om det utredningsmaterial av alternativen, som ligger på kommunens hemsida, är det enda beslutsunderlag som legat till grund för beslutet, är det generande undermåligt och klart missledande.

http://infobank.nacka.se/handlingar/kommunstyrelsens_stadsutvecklingsutskott//2016/2016-06-14/05_Inriktningsbeslut_f%C3%B6r_projekt_Dalkarls%C3%A4ngen/05b_Bilaga1_Dalkarlsan_gen_alternativ.pdf

Alternativ B. Sluttäckning av Bootippen, det billigaste alternativet, valdes. Det skulle ge kommunen ett kostnadsnetto på 28 miljoner för hela planområdet under förespeglning att Bootippen skulle bli ett rekreativsområde. Ingenting om konsekvenser för omgivande våtmarksmiljöer och skogsområden. Vart tog kommunens ambitioner vägen att arbeta med ekosystemtjänsterna i planeringen?

I och med detta val fick detaljplaneprojektet en ny planeringsinriktning.

Men vad hade kommunens politiker egentligen beslutat sig för?

I samrådshandlingarna finns underlagsdokumentet *Detaljprojektering sluttäckning, 2018-02-21*, där det framstår klart hur stor miljöpåverkan metoden visar sig ge.

Detaljerat redovisas nya nivåkurvor för deponins slänter, som enligt metoden måste formos flackare, vidare placering av och antal tryckbankar som behöver byggas nedanför deponin för att motverka sättningar samt hur stora dagvattendammar som behövs för att ta hand om de föroreningar som kontinuerligt läcker ut från deponin.

Det framgår också att deponins höjd kommer att öka kraftigt, upp till + 37 meter ö h. Idag ligger Bootippens största platån på +25 till +26 m ö h. Det betyder att ny deponi där kommer att ligga 11 till 12 meter högre än idag, vilket kommer att starkt påverka hela upplevelsen av området och ge kraftig slagskugga i stora delar av planområdet.

Vidare framgår att deponin i stort sett inte kommer att ha några plana ytor för lek och vistelse. Man kan inte med bästa vilja kalla detta för ett rekreationsområde.

Hela deponin besås med "ängsväxter", ingen busk- eller trädvegetation tillåts att växa på deponin, eftersom rotsystemen kan skada tätskiktet. Hur tänker sig kommunen att sköta alla dessa långa slänter med ängsväxter? Ängsmark måste slås och ängshöet samlas in och sly etablerar sig snabbt på öppna ytor av björk, sälg och viden, asp, tall m.fl. Utvecklingen av en varierad buskvegetation och ett örtrikt markskikt hade varit önskvärd för att gynna insekter och fåglar, men kommer alltså inte att tillåtas.

Andra alternativ för Bootippen måste studeras med detaljerade underlag.

Går det att sänka hela tippområdet, bygga park, ordna platåer, terrasser för vistelse och lek, plantera tippområdet och bevara befintliga våtmarker?

Sydöstra Boo behöver ett större parkområde.

Beslutsfattarna i KSSU skulle haft detta detaljerade underlag plus motsvarande material för de andra alternativen. Först då kan ett hållbart beslut fattas om vilken metod som ska väljas.

Planförslaget strider emot Lokala miljömålet om biologisk mångfald

Den andra stora frågan i planområdet handlar om ställningstagandet till de befintliga skogsområdena och våtmarkerna, den biologiska och rekreativa resurs som tillvuxit under flera generationer och som tack vare lång tids utveckling uppnått kvaliteter som nyckelbiotop. I sydöstra Boo finns bara ytterligare ett mindre område klassat som nyckelbiotop och inget så stort sammanhängande naturområde.

Kommunen gör ett bra arbete med skydd av naturmark genom inrättandet av naturreservat, men det ger inget "carte blanche" att prioritera bort de mindre grönområdena. Tvärtom ökar betydelsen av och ansvaret för de mindre grönområdena som "kittet" i grönstrukturen, de som bildar sambanden för att inte reservaten ska bli isolerade "öar".

När det gäller de mindre grönområdena verkar det inte spela någon roll vilka och hur höga naturvärden, som redovisas och hur många naturvärdesinventeringar som görs. Kommunen återkommer ändå med svaret "Vi prioriterar annorlunda.". Eller som det står på sidan 6 i planbeskrivningen för Dalkarlsängen *"I programmet beskrivs att planområdets höga naturvärden kommer att försvinna eller minskas när området prioriteras för verksamheter. Kommunens behov av mark för verksamheter bedöms större än bevarandet av träd."*

Naturskydd idag siktar inte på enskilda träd, utan på bevarande av hela miljöer, hela ekologiska system i olika biotoper, även om de är små. Det var länge sedan solitära träd skyddades som naturminnen, även om det också kan vara viktigt ibland.

Hur ska annars det lokala miljömålet om biologisk mångfald som kommunen formulerat kunna uppnås? *Ett rikt växt- och djurliv. Naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd.*

I Nacka kommuns miljöprogram kan man under ovanstående miljömål läsa följande:

”En långsam men kontinuerlig förlust av biologisk mångfald pågår i länet och även i Nacka. Det beror bland annat på den fragmentering av grönstrukturen som pågår till följd av en hög exploateringstakt. Att lyckas behålla en biologisk mångfald är avgörande för att ekosystem ska fungera och göra nytta som att rena vatten och luft, pollinera våra grödor med mera. En hög artrikedom ger fler ekosystemtjänster samt bidrar till en bättre naturupplevelse. Fler åtgärder krävs inom skydd, skötsel och fysisk planering för att bygga in och inte bort biologisk mångfald.”

Texten belyser problemet med fragmentering av grönstrukturen, något som Nacka kommun i högsta grad påverkar själv genom planmonopolet. Denna detaljplan innebär ytterligare fragmentering av grönstrukturen. Även de angränsande detaljplanerna innebär fragmentering av naturområden. Totaleffekten av detta borde redovisas. Texten i miljöprogrammet lyfter också fram att fler åtgärder behövs bland annat i den fysiska planeringen. Detta är något vi instämmer i men vi ser tyvärr inga sådana åtgärder i denna detaljplan.

Ställningstagande i kommunens planering till hur miljömålet ska kunna uppnås, skulle underlättas av om det fanns en kommunal naturvårdsplan, men någon sådan finns inte i Nacka.

Naturorganisationerna i Nacka har upprepat krävt att kommunen arbetar fram en naturvårdsplan och höstens valenkät visar att det finns politiskt stöd för det i alla partier.

Helhetsbild för naturvärdena i form av naturvärdeskarta saknas

Att som det formuleras i miljömålet *Naturligt förekommande växt- och djurarter ska kunna fortleva i livskraftiga bestånd* innebär också att inventeringar och naturvärdesbedömningar måste föregå alla förslag till exploateringar av naturmark. Annars vet vi inte vad vi har, vad vi uttraderar eller vad som kan tänkas fortleva.

I planområdet för Dalkarlsängen saknar vi en naturvärdeskarta som ger en sammanvägd helhetsbild av naturvärdena. En trädinventering av värdefulla träd, naturvärdesträd, samt signalarter och rödlistade arter gjordes 2011. Men två delområden i planområdet saknas i trädinventeringen, barrskogen väster om Boovägen och området öster om Bootippen mot Oxbärsvägen, bägge områdena har samma kvaliteter som de inventerade nyckelbiotoperna.

I november 2014 när föreningarna överklagade placeringen av den provisoriska Boo ÅVC, nu benämnd Boo kretsloppscentral, inventerade vi tillsammans med Tomas Fasth, Pro Natura, området väster om Boovägen, där etapp 2 av Boo ÅVC skulle byggas och vi kompletteringsinventerade också området öster om Boovägen, där etapp 1 av Boo ÅVC byggts och ligger idag. Kommunen har fått denna fältrapport, men den har tydligen undgått planförfattarna, varför den bifogas vårt remissvar.

Dalkarlsängens barrskog är viktigt i ett nord-sydligt barrskogssamband, men också i ett öst-västligt.

Separat groddjursinventering, som ska kompletteras våren 2019, och separat fågelinventering har gjorts och är tillsammans med trädinventeringarna bra underlag för en naturvärdeskarta, om de kompletteras med en bedömning av våtmarkerna. Själva tippområdet drar mycket fåglar och insekter och bör också ingå.

På Nacka kommuns webbplats för detaljplanen finns en länk med rubriken *Underlag - naturvärdesinventering*. Men det underlag som finns där är en trädinventering och inte en naturvärdesinventering. En naturvärdesinventering görs enligt en SIS-standard och den har inte använts i detta fall. Med en naturvärdesinventering enligt SIS-standard skulle man få en naturvärdeskarta med naturvärdesklassning av området. I en naturvärdesinventering bedöms all slags naturmark, inte bara skogsmark som i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, utan även bebyggda områden och s.k. ruderatmarker som tippområdet i denna detaljplan. Med en naturvärdesinventering skulle naturvärdena bedömas i hela planområdet, till skillnad från Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, och redovisas på karta.

Det är anmärkningsvärt att Nacka kommun fortfarande kan skicka ut detaljplaner på samråd där naturmark exploateras utan att dessa områden över huvud taget har inventerats. Hur ska beslutsfattare då kunna ta ställning i vilka områden som ska bebyggas och inte och hur planen påverkar t.ex. de kommunala miljömålen?

MKB, miljökonsekvensbeskrivning, bör tas fram för hela planområdet

Kommunen bedömer att genomförandet av den föreslagna detaljplanen inte innebär någon miljöpåverkan och att därför endast miljöredovisning, ingen miljökonsekvensbeskrivning, MKB, behöver tas fram. En märklig bedömning eftersom planområdet kommer att totalt förändras och för förändringarna i tippområdet och våtmarkerna, sammantaget cirka hälften av planområdet, krävs att en miljökonsekvensbeskrivning görs till ansökan om tillstånd till vattenverksamhet hos mark- och miljödomstolen.

I bilaga II till EG:s direktiv om Miljöbedömningar av vissa planer och program 2001/42 EG räknas kriterier upp för att avgöra om påverkan kan antas vara betydande. Dessa kriterier finns även i bilaga 4 till MKB-förordningen. Det framgår tydligt att man ska bedöma planens ackumulerande effekt (eller totaleffekt som det står i MKB-förordningen). Denna plan bör alltså sättas i ett sammanhang med de övriga planerna för Sydöstra Boo. I det perspektivet blir det ännu tydligare att planen utgör en betydande miljöpåverkan.

Enligt de ovan nämnda bilagorna ska också ”speciella särdrag i naturen” vägas in i bedömningen om betydande miljöpåverkan. Det bör alltså vägas in om området har höga naturvärden. Att det nu aktuella planområdet har höga naturvärden står utom allt tvivel. Stora delar av skogsområdena är nyckelbiotopklassade och övriga icke inventerade skogsområden har lika höga naturvärden. Rödlistade arter finns i planområdet. Områdets våtmarker utgör livsmiljö för groddjur som innebär att dispens från artskyddsförordningen måste sökas. Naturområdena utför dessutom viktiga ekosystemtjänster, inte minst våtmarksområdena. Dessutom är det komplicerade dagvattenfrågor och förorenad mark i området samt även viktiga bullerfrågor för de planerade bostäderna och skolan. Allt detta sammantaget gör att betydande miljöpåverkan föreligger.

Synen på vad som innebär en miljöpåverkan och när en miljökonsekvensbeskrivning ska krävas har i praktiken urvattnats. Kommunerna undkommer alltför lätt med bara miljöredovisningar, som saknar både djupare konsekvensanalyser och alternativa lösningar. En omständighet som minskar kommunernas arbete, men ger sämre beslutsunderlag och riskerar att ge mer kortsiktiga beslut med sämre hållbarhet.

Att kommunerna presenterar en enda lösning istället för en analys av olika alternativ innebär också mindre insyn och demokratiskt inflytande i planeringen. Vi vill särskilt lyfta fram betydelsen av alternativredovisningar. I Naturvårdsverkets ”Allmänna råd om miljöbedömningar av planer och program” sägs ”Att identifiera/utveckla, beskriva och bedöma alternativ kan beskrivas som själva kärnan i miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör kärnan i

miljöbedömningen. Arbetet med alternativ utgör således en viktig faktor för att själva syftet med miljöbedömningar ska kunna nås (Europeiska kommissionen 2004 s. 27).”. Vidare framgår att ”Alternativen utgör därmed ett viktigt underlag för samråd samt deltagande och inflytande i plan- eller programprocessen. En väl genomförd alternativhantering innebär en sorts försäkran för beslutsfattare att inte något betydligt bättre alternativ har förbisetts.”

Ekosystemtjänstanalys bör göras

Boo Miljö- och Naturvänner och Naturskyddsföreningen i Nacka menar att ekosystemtjänstanalys bör göras inför all planering för att kartlägga vilka ekosystemtjänster som finns inom området så att planeringen sedan kan utgå från dessa. Detta för att vi inte ska bygga bort viktiga ekosystemtjänster som reglering av vattenflöden, pollinering, klimatutjämning, rening av luft m.m. Med ekosystemtjänstanalys kan planeringen istället bidra med att förstärka ekosystemtjänsterna. En beskrivning av ett områdes naturvärden ger inte en heltäckande bild över ett grönområdes betydelse. Ett grönområde kan ha stor betydelse för t.ex. vattenreglering eller klimatutjämning utan att för den skull hysa några rödlistade arter.

I underlaget *Systemhandling miljö* i samrådshandlingarna påtalar konsulten behovet och säger ”*En värderingsstudie av de nyttor som ekosystemtjänsterna i området genererar föreslås.*”.

Alternativ till Dalvägens sträckning bör studeras

Vi anser att befintliga skogs- och våtmarksområden inom planområdet ska bevaras, inte exploateras. Föreslagna områden för bostäder, skola och verksamheter bör utgå.

För skolans placering bör alternativ utredas. Förutom svårigheter att klara riktvärden för buller och föroreningar på den föreslagna platsen, så klaras inte rekommenderad skolgårdsyta. Ytterligare en så stor skola med sporthall för nära tusen elever längs Boovägen nära Boovallen och Boo gårds skola är trafikallstrande i sig. Därtill ökas trafikmängderna genom en ny anslutning av huvudgatan Dalvägen till Boovägen och en ny föreslagen anslutning till Värmdöleden genom Boo trafikplats.

Boo kretsloppscentral föreslås ligga kvar. Marken är redan ianspråktagen.

En annan sträckning av Dalvägen måste prövas som ger mindre intrång i oersättlig våtmark både i detta och angränsande detaljplaneområde.

Vi föreslår en sträckning via Oxbärsvägen och södra Bootippen med anslutning till befintlig infart till Bootippen ifrån Boovägen. I och för sig är även naturen öster om Bootippen av högt värde, men då kommer hela planområdet norr därom att kunna lämnas orört.

För Boo Miljö- och Naturvänner

Kerstin Lundén
ordförande kerstin.lunden.natur@gmail.com

Ulla Bruno
vice ordförande ulla.bruno@telia.com

För Naturskyddsföreningen i Nacka

Ronny Fors
ordförande ronny.fors@naturskyddsforeningen.se